

(Y) VOORWOORD

Dit is de samenvatting geschiedenis ter voorbereiding van het examen van module 4. De samenvattingen geschiedenis zijn opgesplitst in 3 reeksen.

DEEL 1: Aan de vooravond van WOII

DEEL 2: Militair verloop van WOII

DEEL 3: Gevolgen van WOII

Veel leerplezier!

(X) FOUTENPROCEDURE

Als je een foutje, hoe klein dan ook, vindt, meld ze dan aan Abdellah.

(Z) INHOUDSTAFEL

Over twee pagina's

Samenvatting geschiedenis – module 4 – deel 3: gevolgen van WOII

Inhoud

1) Karakter en impact van WOII	6
1.1) Nieuw soort oorlog.....	6
1.1.1) Verklaring succes van Duitsland.....	6
1.1.2) Oorlog stimuleerde de wetenschap	6
1.1.3) WOII = totale oorlog.....	6
1.2) Ontsporing van de rede.....	7
1.2.1) Fast facts WOII	7
1.2.2) Hoe kon de mensheid zo iets doen?!	7
1.2.3) Gevolgen van WOII.....	7
1.3) De deemstering van Europa	8
1.3.1) Europa verliest haar macht	8
1.3.2) Nieuwe supermachten verdelen Europa	8
1.3.3) Nooit meer oorlog?	8
1.4) Bronnenanalyse.....	9
1.4.1) Winston Churchill spreekt zijn bevolking aan	9
1.4.2) Duitsland maakt propaganda	9
1.4.3) Relatie oorlog-wetenschap	9
1.4.4) Bloedbad Oradour-sur-Glane	9
1.4.5) Atoombommen Japan: laatste van WOII of eerste van Koude Oorlog?	9
1.4.6) Het Atlantische Charter	10
2) België tijdens WOII	11
2.1) Duitse inval in WOII.....	11
2.1.1) België wil absoluut géén oorlog!.....	11
2.1.2) Militaire strategie België	11
2.1.3) 10 mei: inval van de Duitsers	11
2.2) Politiek bestuur tijdens bezetting	12
2.2.1) Militair bestuur (Militärverwaltung)	12
2.2.2) Politiek van het minste kwaad	12
2.2.3) Doel van de Duitse bezetting	12
2.3) Dagelijks leven in België tijdens WOII	12
2.3.1) De hoop op normalisering van het leven	12
2.3.2) Voedseltekort tijdens bezetting WOII.....	13
2.3.3) Ontspannings- en schoolleven in WOII	13
2.3.4) Verplichte tewerkstelling in 1942	14
2.4) Repressie, terreur en deportatie.....	14

2.4.1) Het verzet steeg en steeg.....	14
2.4.2) Het verzet steeg en steeg nog meer	14
2.4.3) Judeocide (holocaust) – concentratiekampen	15
2.5) Collaboratie	15
2.5.1) Politieke collaboratie.....	15
2.5.2) Militaire collaboratie	16
2.5.3) Economische collaboratie	16
2.6) Verzet in België tijdens WOII.....	16
2.6.1) (Fe)male united against Hitler!	16
2.6.2) Wat hield dat verzet in?	16
2.7) Bevrijding en repressie.....	16
2.7.1) Bevrijding van België	16
2.7.2) Bestrafing van de collaborateurs	17
2.8) De koningskwestie	17
2.8.1) Schijnheilige koning Leopold III.....	17
2.8.2) De koning tijdens de bevrijding van België	17
2.8.3) Volksraadpleging	17
2.8.4) België op het randje van een burgeroorlog	18
2.9) Bronnenanalyse.....	18
2.9.1) Bron 1: breuk tussen Leopold III en de regering.....	18
2.9.2) Bron 2: Politiek van het minste kwaad en de Galopindoctrine.....	18
2.9.3) Bron 3: schoollopen in de oorlogstijd	18
2.9.4) Analyse van affiches	19
3) Antisemitisme en judeocide.....	20
3.1) Antisemitisme in de geschiedenis	20
3.1.1) Joden werden al langer gehaat	20
3.1.2) Waarom werd er zo hard gehaat op joden?	20
3.1.3) Herleving van jodenhaat in eind 19 ^{de} eeuw	20
3.1.4) Antisemitisme en WOII	21
3.2) Biologisch racisme	21
3.2.1) Wat houdt het biologisch racisme in?.....	21
3.2.2) Ontstaan van biologisch racisme	21
3.2.3) Volgende stap biologisch racisme	22
3.2.4) Biologisch racisme was van VOOR Hitlers tijd.....	22
3.2.5) Verantwoording voor de Davidster	22
3.3) Van uitsluiting naar massamoord	22

3.4) Daders, slachtoffers, omstaanders	24
3.4.1) Joden beseften nog niet dat er iets niet kosjer is	24
3.4.2) Landen die al dan niet meehielpen aan de judeocide	24
3.5) Bronnenanalyse.....	24
3.5.1) Bron 1: Judeocide ~ industrialisatie en bureaucratie.....	24
3.5.2) Neurenbergwetten, 1935.....	25
3.5.3) Jodenvervolging in België.....	25

1) Karakter en impact van WOII

1.1) Nieuw soort oorlog

1.1.1) Verklaring succes van Duitsland

*Succes Duitsland tijdens WOII --> te danken aan verrassingsaanvallen (Blitzkrieg)

--> Verschillende soorten militaire troepen vielen tegelijk aan.

==> Zo werd het 'zenuwstelsel' van de aangevallen landen direct uitgeschakeld.

==> Op D-day hebben de geallieerden als het ware dezelfde tactiek toegepast.

--> Duikboten konden via onderzeese secret attacks de bevoorrading van de landen in het gedrang brengen.

1.1.2) Oorlog stimuleerde de wetenschap

*WOII heeft verscheidene wetenschappen gestimuleerd.

--> Informatica: complexiteit van de oorlog + industrialisatie

--> Fysica: ruimtevaart, kernbewapening

--> Chemie: Ersatzproducten (*ersatz = vervangingsmiddel*), bijvoorbeeld nylon.

--> Elektronica: radar, sonar ...

1.1.3) WOII = totale oorlog

*WOII was een totale oorlog omdat soldaten én burgers meevochten.

--> Zélf vrouwen vochten mee tijdens WOII, een première voor de geschiedenis.

=> De economische macht van de geallieerden gaf uiteindelijk de doorslag voor het winnen van WOII.

1.2) Ontsporing van de rede

1.2.1) Fast facts WOII

*WOII --> fast facts: ✓ 50 miljoen slachtoffers

--> Waarvan: 25 miljoen burgers

✓ Bommen eisten zware tol

✓ Atoombommen: begin van een nucleaire wapenwedloop
(startsein van de Koude Oorlog)

*WOII was niet een conflict tussen landen (zoals WOI) maar een conflict tussen ideologieën.

1.2.2) Hoe kon de mensheid zo iets doen?!

*Oorlog mondde uit in terreur.

--> Verzetslui, homoseksuelen, joden, zigeuners ... allemaal uitgemoord in concentratiekampen.

--> Voor extra Lebensraum breidde Hitler zijn land uit én hij wilde enkel het meest Arische (zuivere) bloed hebben voor Duitsland, dus alle minderwaardige volkeren moesten WEGGEVEEGD worden!

→ De oorlog was als het ware een **pseudobiologische waanzin**.

--> Moreel onverschillig moordde men al deze minderheidsgroepen uit.

--> De oorlog was rationeel (*Hun gedachtengang was als het ware: Joden, zigeuners en homo's hebben slechte genen, we moeten hen uitmoorden zodat ze zich niet kunnen voortplanten.*)

--> De oorlog was sterk geïndustrialiseerd.

--> De oorlog was opgedeeld in kleine stukjes:

✓ Iemand moest de treintabellen maken voor Auschwitz

✓ Iemand moest de routes maken naar Auschwitz

✓ Iemand moest de joden 'verwelkomen' in Auschwitz

✓ Iemand moest de joden vergassen in de gaskamers in Auschwitz.

=> Zo was de **individuele verantwoordelijkheid klein** en draagde niemand een grote schuld op zich waardoor niemand zich schuldig voelde.

→ Dit was emotioneel verdraagbaarder voor de mensen, echter waren er ook enkele diabolische soldaten die joden hun eigen graf lieten graven vooraleer hen dood te schieten. Sommige nazisoldaten tijdens WOII waren duivels.

1.2.3) Gevolgen van WOII

*Naïef optimisme van de Verlichting was voor eens en voor altijd weg.

*Joden die overleefden concludeerden dat ze nooit konden integreren in de EU-samenleving.

--> Geïnspireerd door het zionisme (= *nationale beweging/ideologie die streeft naar een thuisland voor de Joodse bevolking*) trokken joden naar Palestina om te vechten voor een nationaal tehuis. Dankzij WOII kregen de joden een deel van Palestina: Israël.

*Oorlogstribunalen werden opgericht om oorlogsmisdaden te bestraffen.

--> Nazikopstukken werden berecht in Nürnbergprocessen.

→ Bij andere kleinere oorlogen/genociden in de toekomst werden vanaf nu ook internationale oorlogsgerechtshoven gemaakt om oorlogsmisdrijven te bestraffen.

1.3) De deemstering van Europa

1.3.1) Europa verliest haar macht

*WOII = einde macht van Europa.

--> Politiek, militair en economisch zat Europa aan de grond.

*Europa had tijdens WOII nog kolonies buiten haar continent

--> Kolonies waren zich ervan bewust dat Europa nu zeer zwak was geworden.

--> Dit zorgde voor een ontvoogdingsstijd. De kolonies werden terug onafhankelijk.

1.3.2) Nieuwe supermachten verdelen Europa

*VS en SU (Sovjet-Unie) zijn de nieuwe supermachten na WOII.

--> VS en SU beslisten over de verdeling van Europa.

→ VS: West-Europa + West-Duitsland + Griekenland.

--> Dit werd het **kapitalistisch** deel van Europa.

→ SU: Oost-Europa + Oost-Duitsland

--> Dit werd het **communistisch** deel van Europa.

1.3.3) Nooit meer oorlog?

*WOII werd een keerpunt voor Europa.

--> Toekomst: vrijheden en democratie moet gewaarborgd worden.

--> Basis van de Europese Unie ontstaat: economische samenwerkingsverbanden tussen landen moeten rivaliteiten wegwerken.

*Atlantisch charter: Churchill + Roosevelt.

--> Basis gelegd voor de VN (= Verenigde Naties), een collectief veiligheidssysteem dat dient als waakhond voor de internationale vrede, veiligheid van de mensheid en de rechten van de mens.

OORLOG
MISDADEN
SCHENDING
RECHTEN VAN DE
MANS

1.4) Bronnenanalyse

1.4.1) Winston Churchill spreekt zijn bevolking aan

DOCUMENT 1a:

Winston Churchill heeft in zijn redevoering op 13 mei 1940 gezegd dat hij de oorlog wil winnen, koste wat het kost.

--> Duitsland mag niet winnen, als ze de oorlog winnen kan niets blijven staan, ook het Britse rijk zou dan het onderspit delven. Daarom moeten ze dus door blijven vechten.

1.4.2) Duitsland maakt propaganda

DOCUMENT 1b:

Joseph Goebbels, de vroegere rijksminister van Propaganda van Duitsland, maakte het Duitse volk warm om hun levens op te geven voor 'der Führer'.

--> Hij stelde de Duitsers 10 vragen die over het algemeen gingen over of ze bereid waren om te vechten tot het bittere einde voor 'der Führer' en alle aanwezige Duitsers zeiden 'JA!'.

--> In de laatste vraag vroeg hij of vrouwen mee wilden vechten.

1.4.3) Relatie oorlog-wetenschap

DOCUMENT 3:

Wernher von Braun verklaart de relatie tussen oorlog en wetenschap, de snelste en radicaalste wetenschappelijke vooruitgangen zijn er slechts als de man er nood aan heeft. De geneeskunde, informatica, chemie ... evolueert snel in tijden van oorlog. De oorlog is misschien niet de vader van alle dingen, maar sowieso wel de vader van de wetenschap.

1.4.4) Bloedbad Oradour-sur-Glane

DOCUMENT 4:

*10 juni 1944 --> Oradour-sur-Glane werd door Franse SS troepen bezet.

→ Dit was een wraakactie voor de inval in Normandië van de geallieerden ietsje eerder.

*Bewoners erin geluid: "Routinematige identiteitscontrole, iedereen moet op Marktplaats komen."

→ 15u: mannen van vrouwen gescheiden.

--> Mannen: verdeeld in verschillende schuren.

--> Elk schuur werd ontploft + soldaten schoten iedereen die nog levend was dood

--> Geur van bloed!

--> Vrouwen en kinderen: samengedreven in de kerk.

--> 16u: 2 soldaten brachten kist in kerk vol met draden.

--> Plots: grote knal --> iedereen levend verbrand; jongste kind = 1 week oud.

--> Later die dag: de rest van dorp in brand gestoken

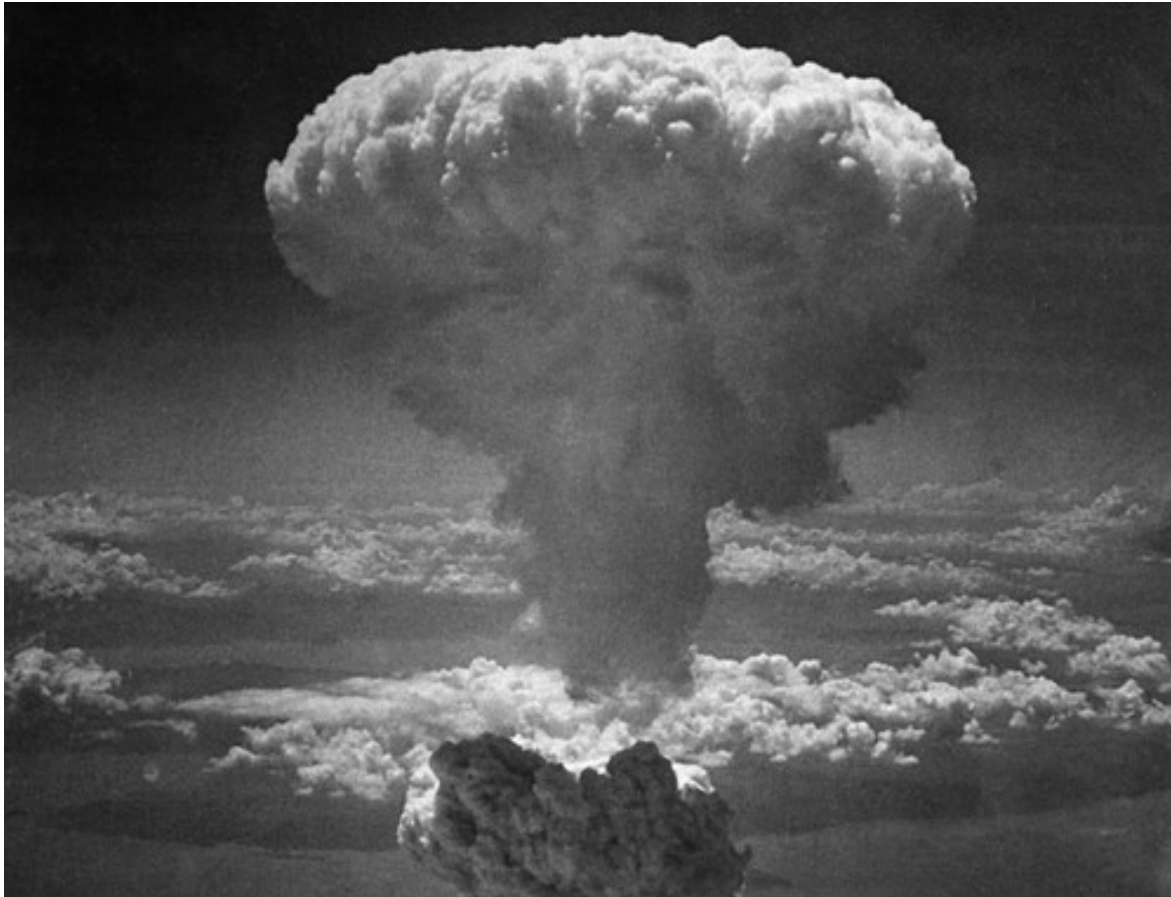
*Later werden deze gruwelijke oorlogsmisdaden berecht.

1.4.5) Atoombommen Japan: laatste van WOII of eerste van Koude Oorlog?

DOCUMENT 5:

*Men denkt dat de VS géén atoombom had moeten droppen op Japan, Japan stond immers op het punt te capituleren (= overgeven).

--> Ze hebben toch een atoombom gedropt, vooral om de Russen te intimideren dat zij hét ultieme wapen hebben --> Een getuigenis zei dat de president deze atoombom expres heeft gedropt zodat ze hun eigen voorwaarden kunnen stellen aan het einde van de oorlog.

1.4.6) Het Atlantische Charter

DOCUMENT 6:

*Het Atlantische Charter, een document dat de basis was voor de VN, stelde dat:

- > Landen géén territoriale uitbreiding mogen nastreven.
- > Landen géén territoriale wijzigingen mogen uitvoeren zonder de uitdrukkelijke toestemming van de bevolking.
- > Landen het recht moeten eerbiedigen van de bevolking om te kiezen onder welke regeringsvorm ze willen leven.
- > De wereld alle volkeren moet voorzien van voldoende grondstoffen.
- > Alle naties economisch moeten samenwerken.
- > Een vrede moet komen die de internationale veiligheid verzekert.
- > De zeeën altijd vrij zijn, zeeën mogen nooit bezet worden.
- > Om de veiligheid te garanderen is (voorlopige) ontwapening noodzakelijk

2) België tijdens WOII

*België bleef niet onberoerd tijdens WOII --> WOII is nog voor een stuk 'onverwerkt verleden'.

2.1) Duitse inval in WOII

2.1.1) België wil absoluut géén oorlog!

*1935-1940: Internationale spanningen nemen toe.

--> België nog steeds getraumatiseerd van WOI (zie samenvatting geschiedenis module 3)

--> België gelooft niet in de kracht van de Volkenbond om een oorlog te vermijden.

==> België kiest voor onafhankelijke buitenlandse politiek en doet beroep op haar neutraliteit:

✓ België maakt haar land oninteressant als doorgangsland.

✓ België doet beroep op haar status als neutraal land

2.1.2) Militaire strategie België

*Militaire strategie van België = verdedigen, verdedigen en nog meer verdedigen.

--> Het vaderland MOET verdedigd worden.

--> Maatregelen:

✓ 1936: Dienstplicht verlengd

✓ Bewapening opgevoerd

✓ Forten (her)aangelegd + versterkt

✓ Alles werd toegespitst op defensie, niet op de aanval

2.1.3) 10 mei: inval van de Duitsers

*Voor 10 mei 1940: er gaan al berichten (geruchten) rond over een geplande inval, echter vertrouwt België op haar neutrale status en verwacht (of hoopt) ze (op) géén inval.

*10 mei 1940: Duitsers vallen in (*blitzkrieg*), Duitse troepen vallen met volle macht België in.

--> Belgisch leger, 650 000 man, verdedigt het vaderland.

--> Belgische bevolking: PaNiEk: vlucht naar Frankrijk.

--> Belgische regering: vlucht naar Frankrijk.

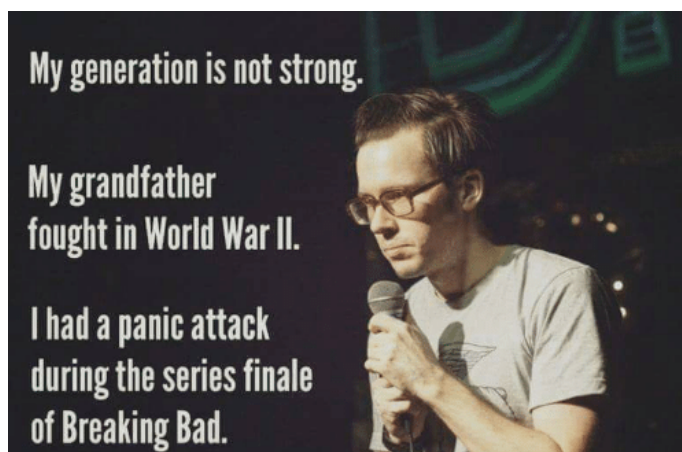
--> 22 juni 1940: Frankrijk capituleert – Frankrijk is nu in handen van Hitler.

--> BEVOLKING: remigreert naar België om daar zich te schikken aan hun Duitse bezetter.

--> REGERING: Vlucht naar Engeland om daar de strijd verder te zetten.

*28 mei 1940: België capituleert (= geeft over), koning Leopold III krijgt hiervoor veel kritiek.

--> Koning Leopold II blijft wél in België als krijgsgevangene (weliswaar in zijn paleis)

2.2) Politiek bestuur tijdens bezetting

2.2.1) Militair bestuur (Militärverwaltung)

*België --> militair bestuur o.l.v. generaal von Falkenhausen.

--> Job = handhaven van de orde

⇔ Meeste andere landen: burgerlijk bestuur (Zivilverwaltung)

--> Nazipartij + SS hebben het voor het zeggen

--> Inlijving in het Duitse rijk werd voorbereid.

2.2.2) Politiek van het minste kwaad

*Protocol van 12 juni 1940: Duitse verordeningen MOETEN uitgevoerd worden als Belgische wetten.

--> België mocht géén andere politieke invloed hebben!

*Politiek van het minste kwaad: Secretarissen-generaals van België gaven steeds méér en méér toe aan Duitsland en de SS om erger te voorkomen = politiek van het minste kwaad.

--> De secretarissen-generaals, die hun best deden, konden niet verhinderen dat België tegen het einde van de oorlog dan toch onder een Zivilverwaltung (burgerlijk bestuur) kwam.

2.2.3) Doel van de Duitse bezetting

*Doelen van de Duitse bezettingen:

✓ Veroverde gebieden ten dienste stellen van Duitsland

--> Landbouwgronden + industriële producten moesten Duitsland bevoorraden.

✓ Arbeiders moesten verplicht gaan werken voor Duitse fabrieken

✓ Vrijwilligers moesten gerekruteerd worden om te gaan vechten.

2.3) Dagelijks leven in België tijdens WOII

2.3.1) De hoop op normalisering van het leven

*WOII --> Belgische economie en industrie viel volledig stil --> duurde JAREN voordat naoorlogse economie hersteld was.

==> Belgische regering + ondernemers wilden dat vermijden: men hield productie op pijl.

--> Belgen produceerden staal, metaal en textiel voor de Duitse markt om de economie op pijl te houden (*hoewel dat verboden was*).

*Na capitulatie: Belg probeerde normale leven op te vatten.

--> Aanvankelijk: Belg had weinig last van de Duitse bezetter --> Hitler deed alles eraan om de Belgen voor zich te winnen.

→ **De Belg hoopte dat ze hun normale leven 100% konden oppakken na de capitulatie.**

--> Echter was dit een illusie → Géén inspraak noch vrije meningsuiting, politieke partijen werden verboden in België, parlement kon niet meer vergaderen ...

--> De Nazi-ideologie werd geïmplementeerd in België.

→ Elke vorm van dissidentie (= verzet, afwijking) werd vermeden en verboden:

✓ Géén stakingen meer

- ✓ Vakbonden afgeschaft
- ✓ Lonen arbeiders werden laag gehouden

2.3.2) Voedseltekort tijdens bezetting WOII

*Groot probleem België tijdens WOII = voedseltekort

--> Vooral in steden en industriegebieden ⇔ NIET zozeer in platteland?

→ Waarom? Omdat boeren in het platteland zelf voedsel hadden (bv. diertje die ze konden slachten om te eten).

*Britse blokkades --> overzeese aanvoer van voedsel afgesneden.

--> DUS: België was afhankelijk van Duitse aanvoer van voedsel (*dit geeft de Duitsers nog meer macht over België!*).

--> Voedsel werd gerantsoeneerd door Duitsland tijdens WOII via een bonnensysteem.

--> **Elke inwoner** had het recht op een basisrantsoen: alle essentiële voedingsstoffen en -producten werden gerantsoeneerd. Belgen zaten op een strikt dieet van 1300-1400 kilocalorieën energie per dag.

→ Aardappelen + brood = basisvoedsel

Vlees + dierlijke vetten = sterk verlaagd door Duitsers

Fruit en groenten = kwamen nauwelijks aan bod

*(Illegale) alternatieven voor voedselrantsoenering:

--> Liefdadigheid komende van de Belgen zelf.

--> Voedselverkoop op de zwarte markt.

--> Op de zwarte markt werd voedsel voor woekerprijzen (= heel hoge prijzen) verkocht.

--> Bijvoorbeeld: 100 euro voor een kilo aardappelen.

*Ook toiletartikelen, kledij en brandstofvoorzieningen werden aan het rantsoeneringssysteem onderworpen.

2.3.2.1) Bron 1 (seniorennet): prijs officiële markt ⇔ zwarte markt

Prijs officiële markt (BEF)		Prijs zwarte markt (BEF)		
1941 – 1944		1941	1942	1943
1 kg brood	2,6	30	45	49
1 kg boter	32,0	112	275	350
1 kg suiker	7,0	40	60	75
1 kg tarwemeel	8,0	48	70	75
1 kg zetmeel	6,0	30	36	40
1 kg vlees	34,0	80	125	190
1 kg aardappelen	1,3	11	13	8
Eieren		5	12	12

Op bovenstaande tabel zie je zeer goed het verschil tussen de prijs van voedsel op de officiële markt en die op de zwarte markt. Op de zwarte markt was voedsel véél duurder.

2.3.3) Ontspannings- en schoolleven in WOII

2.3.3.1) Ontspanning? No way!

*Er was géén ontspanningsleven meer (R.I.P. pré-xmos in WOII).

--> AVONDKLOK werd ingesteld: na avondklok moest ALLES donker zijn.

- > Radio, toneel, tijdschriften, kranten, briefwisseling en bibliotheken gecensureerd en gecontroleerd door de Duitsers.
- > OVERAL werd propaganda ingevoerd voor het Duitse regime:
 - > Jeugdhalfuurtje op radio = zingen Vlaamse strijdlieden
 - > Reclame voordat film begint in bioscoop = overzicht van alle Duitse overwinningen.

2.3.3.2) Verandering in het schoolleven

- *Oorlog = minder les (yeay?) --> minder openbaar vervoer (wegens brandstoftekort) betekende dat er enkel in de voormiddag les werd gegeven.
- > Einde oorlog: lessen opgeschort wegens het gevaar van bombardementen.
- > Lessenpakket veranderde:
 - ✓ Duits = verplicht vak
 - ✓ LO = afgeschaft wegens zwakke gezondheid leerlingen
 - ✓ Schoolboeken gecensureerd en herschreven

*Hitler trad hard op tegen directeurs, inspecteurs of leraars die kritiek hadden op het Nazisme.

2.3.4) Verplichte tewerkstelling in 1942

- *Belgische bevolking werd het zwaarst getroffen in de verplichtte tewerkstelling in 1942.
 - > Elke man moest in Duitsland gaan werken!
 - > Leven van duizenden gezinnen verstoord.
 - > Verzet tegen verplichte tewerkstelling = groot, bijna niemand meld zich aan
 - > Duizenden werkweigeraars sluiten zich aan bij het verzet.

2.4) Repressie, terreur en deportatie

2.4.1) Het verzet steeg en steeg

- *Nieuwe strategie Duitse militairen: Ruhe und Ordnung (rust en orde)
 - > Gaat iemand tegen nazi-orde? Dan wordt die persoon vervolgd op basis van het nazi-strafrecht.
 - > Twee politiediensten stonden in voor de rust en orde:
 - (1) Feldgenarmerie
 - (2) Geheime Feldpolizei
 - Zochten naar werkweigeraars
 - Maakten korte metten met de zwarte markt
- *Die Abwehr + Gestapo-afdeling onder leiding van Himmler (soort van politiegroepen):
 - > Vervolgden: communisten, verzetgroepen, joden, vrijmetselaars en vreemdelingen
 - Opgesloten in kampen: gefolterd, terreur, gedood ...
 - > Alle middelen werden gebruikt om het verzet tegen te gaan.

2.4.2) Het verzet steeg en steeg nog meer

- *Omdat het verzet bleef stijgen, nam de repressie (= onderdrukking van een bevolking of een bevolkingsgroep) langs Hitlers kant nog méér toe.
 - > Elke dood van één Duitse militair werd vergeld (= wraak genomen met) de dood van 50 verzets-lui die als krijgsgevangenen gevangen werden genomen (en al eerder ter dood waren veroordeeld).

*Als vergelding op de aanslagen op collaborateurs (= niet-Duitsers die de Duitsers hielpen) werden talloze razzia's in Vlaanderen en Wallonië gehouden waarbij tientallen doden vielen en honderden verzetslui, onderduikers en onschuldige burgers werden opgepakt en naar Duitse kampen werden afgevoerd.

2.4.3) Judeocide (holocaust) – concentratiekampen

*Nazisme: industriële vernietiging van joden en andere volkeren.

--> Duitsland = Ariesch ras (blauw bloed, raszuiver ...)

--> Joden, homoseksuelen, zigeuners ... = niet-Ariesch ras (niet-raszuiver)

--> Dit is nogmaals een perfect voorbeeld van biologisch racisme. De Duitsers gingen uit vanuit hun eigen superioriteit.

*Oktober 1940 – september 1942: Militärverwaltung (= militaire toezicht remember)

--> 18 verordeningen gemaakt om joden te identificeren, arresteren en naar vernietigingskampen brengen.

--> Maatregelen verliepen geruisloos: Belgen beseften niet dat joden vervolgd werden.

--> TOEN: Joden moesten verplicht Davidster dragen ~ Belgen hadden medeleven met joden.

*Zomer 1942: Joden klaar voor deportatie naar concentratiekampen

--> Voorbereidend werk was gedaan: identificatie, brandmerking (Davidster) én isolatie.

→ Joden werden samengetroeft en in de trein naar Auschwitz gestoken.

→ Joodse bezittingen kwamen onder Duitse controle, in totaal was 3 miljard frank in beslag genomen. Die 3 miljard frank ging integraal naar de slachtoffers van geallieerde bombardementen.

*95% van de joden die naar de concentratiekampen werden vervoerd kwamen om.

--> Dankzij: honger, ziekte of ontbering.

*50% van de joden konden onderduiken bij mensen en zo ontsnappen aan de holocaust.

--> De solidariteit van de Belgische bevolking heeft vele joden dus gered.

2.5) Collaboratie

Collaboratie betekent in kader van WOII het samenwerken met de Duitse bezetter.

We onderscheiden politiek-ideologische, militaire, economische collaboratie en verklikking (= verzetslui, werkweigeraars en ondergedoken Joden gaan verklikken).

2.5.1) Politieke collaboratie

*Voedingsboden politieke collaboratie = antidemocratie en nationalisme

--> Dit is gestegen dankzij politieke onstabieliteit en economische crisis van de jaren '30.

--> **VNV** (Vlaams Nationaal Verbond) + **DeVlag** (Deutsch-Vlämische Arbeitsgemeinschaft).

→ Beide groepen hadden onderlinge geschillen, maar steunden Hitler volledig.

→ Namen deel aan:

(X) Opsporen van verzetslui

(X) Jodenvervolgning

(X) ...

=====> Vooravond van einde WOII haatte iedereen deze bewegingen:

(X) Schuld van alle oorlogssellende

→ De collaborateurs werden doelwitten van alle aanslagen.

*Wallonië had ook (erge) collaboratie met hun Rexpartij (extreemrechts).

2.5.2) Militaire collaboratie

*Militaire collaboratie ging uit van de extreemrechtse groepen VNV, Rex ...

- > Trommelen vrijwilligerseenheden op om aan het Oostfront te vechten VOOR Hitler.
- > Vlaamse wachteenheden (paramilitaire eenheden) werden opgericht die de taak van de Duitse bezetsgroepen gedeeltelijk overnamen.
- Zo werd het werk voor de Duitsers verlicht.

2.5.3) Economische collaboratie

*Er was zéér veel economische collaboratie in Vlaanderen, echter was economische collaboratie in beperkte mate toegestaan.

- > Als je bijvoorbeeld een drukkerij af en de Nazi's bevel je om reclameposters voor hen af te printen of je moet je bedrijf sluiten. Dan ga je natuurlijk hun bevelen opvolgen en de reclameposters voor de Nazi's afprinten. Dit was ook toegestaan.
- > Echter waren er natuurlijk ook mensen die vrijwillig collaboreerden met de Nazi's.
- Hoe ga je het verschil maken tussen noodzakelijke (toegestane) economische collaboratie en niet-noodzakelijke (vrijwillige) economische collaboratie na de oorlog? Daarom werden economische collaborateurs na de oorlog zéér zelden bestraft.

2.6) Verzet in België tijdens WOII

2.6.1) (Fe)male united against Hitler!

*Mannen en vrouwen hebben zich sinds het begin van WOII verzet tegen Hitler.

- > * Franstalige bourgeoisie verzet zich omdat ze schrik hebben om hun privilégés te verliezen.
- * Oude soldaten van WOI verzetten zich (nog steeds getraumatiseerd door Duitsers)

*Duitsland verstregde, zoals we al weten, haar maatregelen in België meer en meer.

- > Met elke verstreging van de maatregelen kwam er méér verzet in België.
- Communisten leidden het verzet.
- ➔ Verzet bleef echter relatief klein: 2 tot 3% van de Belgische beroepsbevolking verzette zich.
- > 70% van die 2 tot 3% was in Wallonië

2.6.2) Wat hield dat verzet in?

*Het verzet hield onder andere in...

- > 'Sluikbladen' (= soort van geheime kranten) die Hitler belachelijk maakte.
- > Informatie doorspelen naar Belgische regering in Londen (*herinnering: Belgische regering is éérst naar Frankrijk gevlucht en na capitulatie van Frankrijk naar Londen gevlucht*).
- > Hulp bieden aan werkweigeraars, joden en neergehaalde piloten.
- > Aanslagen plegen op Duitse bezetters en collaborateurs.

2.7) Bevrijding en repressie

2.7.1) Bevrijding van België

*Landing Normandië = vertrekpunt bevrijding West-Europa o.l.v. Brit Montgomery.

- > België: in september bevrijd → half november: héél België was vrij van de Duitsers.

*Offensief in Ardennen en herhaalde bombardementen in Antwerpen = laatste grote klappen die de Belgische bevolking moest verwerken.

2.7.2) Bestrafing van de collaborateurs

*Na bevrijding: België moest collaborateurs bestraffen = staatsrepressie na WOII.

--> Militair gerechtshof stelde een half miljoen mensen in beschuldiging. Sommige kopstukken van de collaborateurs, zoals bijvoorbeeld Dégrelle, hadden het land op tijd kunnen verlaten en ontliepen de dans der bestrafing.

*België moest de collaborateurs wreken voor de 4 jaren bezetting.

--> Hierbij vielen toch ook wel onschuldige burgerslachtoffers.

2.8) De koningskwestie

2.8.1) Schijnheilige koning Leopold III

*Begin oorlog: conflict tussen regering en koning Leopold III.

--> Regering: verder strijden in Frankrijk (daarna in Engeland).

--> Koning: In België blijven bij zijn troepen en zijn onderdanen (burgers) ondersteunen in België.

→ Leopold III werd 'krijgsgevangene', hij verbleef weliswaar in zijn paleis.

→ Dankzij deze 'opoffering' werd hij zéér geliefd en populair bij de Belgische bevolking.

*Koning Leopold III was ook een beetje schijnheilig: hij had zéér felle politieke ambities.

--> Leopold III was geïnspireerd door het Vichyregime in Frankrijk (een vrij deel in Frankrijk)

→ Hij wilde hetzelfde voor België, waar hij zichzelf zag als een autoritaire leider.

→ Hitler had hier geen oren naar en dacht gewoon: "Are you kidding me?"

*Toen koning Leopold III trouwde met Liliane Baels in 1941 daalde zijn populariteit nog meer.

--> Een krijgsgevangene mag immers wettelijk gezien NIET trouwen.

2.8.2) De koning tijdens de bevrijding van België

*België bevrijd --> koning werd naar Duitsland gedeporteerd.

--> 7 mei 1948: Koning werd bevrijd.

--> Daarna: Koning vertrok naar Zwitserland.

→ Katholieken: koning MOET terugkomen.

→ Liberalen: meningen verdeeld.

→ Socialisten: koning MAG ABSOLUUT NIET terugkomen.

*Pro-leopoldisten: Koning moet terugkomen omdat hij een goede houding had tijdens de bezetting in WOII.

*Anti-leopoldisten: Koning mag niet terugkomen, we nemen het hem namelijk kwalijk dat hij in een nazi-overwinning had geloofd, met Hitler had onderhandeld én dat hij als krijgsgevangene trouwt!

2.8.3) Volksraadpleging

*Er is een volksraadpleging gehouden waarbij 57,6% van de bevolking stemde VOOR de terugkeer van koning Leopold III. De koning werd na deze volksraadpleging dus teruggeroepen naar BE.

2.8.4) België op het randje van een burgeroorlog

*Na de terugroeping van de koning organiseerden anti-Leopoldisten protesten, betogingen en stakingen waarbij er jammer genoeg ook doden vielen.

--> De spanningen in België bleven maar stijgen.

--> België bevond zich op het randje van een burgeroorlog.

==> Alle spanningen koelden af toen Leopold III afstand deed van zijn troon.

→ Zijn zoon, koning Boudewijn, nam de troon over.

2.9) Bronnenanalyse

2.9.1) Bron 1: breuk tussen Leopold III en de regering

Deze bron gaat gewoon over de breuk tussen koning Leopold III en de regering. Zoals we al weten wilde koning Leopold III in België blijven om 'solidair' te zijn met zijn bevolking en zijn leger. De regering vond echter dat Leopold III hun moest volgen als opperbevelhebber van het leger.

Zowel de burgers als Leopold III dachten dat Duitsland de oorlog hadden gewonnen en voor een lange tijd baas zou zijn. Jammer genoeg voor Leopold III hadden de geallieerden België terug bevrijd. Daar ging zijn droom om een autoritaire leider, onder het nazisme, van België te worden.

2.9.2) Bron 2: Politiek van het minste kwaad en de Galopindoctrine

Zoals we al weten wilde men in België erger voorkomen, dat is het principe van de politiek van de minste kwaad. Er werden toegevingen gedaan, er werd ook (meestal uit noodzaak) economisch gecollaboreerd met Duitsland.

--> De industrie leverde ook goederen naar Duitsland in de hoop dat Duitsland levensmiddelen naar België zou sturen (*herinnering: België was afhankelijk van Duitsland voor levensmiddelen*) en géén arbeiders (meer) naar Duitsland zou deporteren.

--> De doctrine voor werkhervatting in België, dus dat de Belgen gaan werken en producten en diensten leveren aan Duitsland, staat bekend als de Galopindoctrine.

2.9.3) Bron 3: schoollopen in de oorlogstijd

School was niet meer hetzelfde.

--> Leerboeken werden door de nazi's herschreven.

--> Lessen werden meestal onderbroken om levertranen en vitamines aan de kinderen te geven.

→ Omdat: kinderen waren zwaar ondervoed --> moesten extra dingen eten

--> Huistaken werden om gezondheidsredenen beperkt.

--> Brandstofschaarste: één kamer in het huis werd verwarmd

--> Na school: kinderen moesten hun ouders helpen om een centje bij te verdienen om te overleven.

--> Examens werden gespreid (dus niet: in één week alle examens zoals in ons traditioneel systeem).

--> Leerkrachten hielden bij beoordeling rekening met de specifieke levensomstandigheden van iedere leerling.

Toen de werkplicht werd ingevoerd, dus elke mannelijke student moest één jaar in Duitsland werken vooraleer ze naar de universiteit moesten, lieten sommige schooldirecteurs (ter bescherming van hun leerlingen), hun leerlingen een jaartje (of twee) blijven zitten.

2.9.4) Analyse van affiches

2.9.4.1) Affiche 1: kom werken in Duitsland!

Dit affiche promootte het werken in Duitsland (via de werkplicht).

Je ziet een aantrekkelijke man met een Dashwitte lach. Je ziet de fabrieken achter hem met hun uitlaatgassen en de man is ook netjes gekleed.

Het moedigt de mensen aan, jong en oud, om te komen werken in Duitsland.

2.9.4.2) Affiche 2: Ga niet werken in Duitsland! Duik onder!

Dit affiche komt waarschijnlijk van het verzet en moedigt de mensen aan om NIET in te gaan op de werkplicht die Duitsland sinds 1942 voor volwassen jonge mannen had ingesteld.

Dit moedigt mannen aan om onder te duiken en indirect misschien ook mensen om werkweigeraars te verschuilen in hun huizen?

2.9.4.3) SS-Brigade Wallonie: Viens a nous!

Deze affiches maken reclame voor de SS-brigade van Wallonië.

Het roept mensen op om te vechten voor hun en dus eigenlijk ook te collaboreren met de Duitsers.

3) Antisemitisme en judeocide

*Judeocide = poging tot uitroeiing joden in landen die onder naziheerschappij leefden.

--> Let op: sommige landen zoals o.a. Denemarken en Marokko *weigerden* om Joden te deporteren.

*Judeocide = erg → Fabrieksmatig werd een deel van de mensheid vernietigd.

= keerpunt moderniteit, de mensheid is op z'n diepste punt geraakt!

3.1) Antisemitisme in de geschiedenis

3.1.1) Joden werden al langer gehaat

*Joden waren doorheen de geschiedenis al langer het mikpunt van vervolgingen en uitsluitingen.

--> 1ste kruistocht: naast moslims werden ook Joden uitgemoord.

--> Pestepidemie: Joden werden gevisieerd als oorzaak omdat zij (... wegens hun uitstekende hygiëne ...) niet ziek werden.

→ Daarom dacht de middeleeuwse bevolking dat joden de oorzaak waren van de pestepidemie.

3.1.2) Waarom werd er zo hard gehaat op joden?

*Redenen waarom de mensheid zo hard haatte op joden:

(1) RELIGIEUZE OORZAAK ==> Christenen denken dat joden Jezus hebben gedood.

--> Joden mochten kiezen tussen Barabas en Jezus op een proces en hebben onschuldige Jezus opgehangen.

(2) ECONOMISCHE OORZAAK ==> Joden zijn vaak succesvolle bankiers, ondernemers ...

--> Joden vielen niet onder de christelijke wetgeving waardoor zij dingen konden doen die christenen niet mochten doen zoals geld vragen voor leningen etc...

(3) BIOLOGISCHE OORZAAK (sinds 19de eeuw) ==> Joden worden gezien als een apart ras, met zijn specifieke kenmerken.

3.1.3) Herleving van jodenhaat in eind 19de eeuw

*Europese landen herleefden jodenhaat tegen einde van 19de eeuw.

(1) JODEN WERDEN GEDISCRIMINEERD.

--> Bv.: Joodse legerofficier in Frankrijk ten onrechte beschuldigd van landverraad.

(2) JODEN WERDEN SLACHTOFFERS VAN FYSIEK GEWELD

(3) XENOFOBE (= angst voor buitenlanders) EN ANTISEMITISCHE CLUBS WERDEN OPGERICHT

--> Hitler komt voor het eerst in contact met jodenhaat in zo'n club in Wenen.

3.1.4) Antisemitisme en WOII

*Antisemitisme hing in verband met het trauma van WOI.

--> Hitler speelde hierop in, zelfs joden die zich hadden aangepast aan de Duitse samenleving werden gediscrimineerd!

3.2) Biologisch racisme

3.2.1) Wat houdt het biologisch racisme in?

*Biologisch racisme was uitgedragen door verschillende medici en academici.

--> Streven naar een perfecte maatschappij.

--> Nuttelozen (= mensen die de maatschappij geld kosten) elimineren.

→ Bv.: ouderen, gehandicapten (zoals soldaten die hun been bijvoorbeeld zijn verloren tijdens de oorlog), invaliden ...

--> Joden en zigeuners worden geassocieerd met een ras, die het minst Ariesch bloed heeft en de perfecte maatschappij dus bedoezelen.

3.2.2) Ontstaan van biologisch racisme

*Komt voort uit Verlichting + positivisme

--> Men geloofde dat de maatschappij MAAKBAAR was.

--> Als mens verstand gebruikt, dan kan maatschappij naar hoger niveau getild worden.

--> Geloof in de WETENSCHAP was sterk.

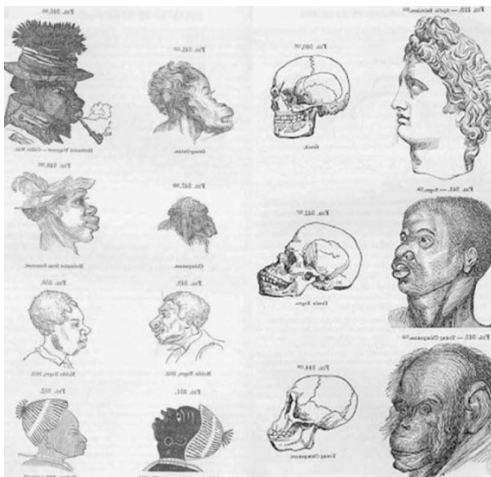
--> Alles (ook de mens?) valt rationeel te verklaren.

--> Bv.: onderzoek van Lombroso (module 3) om te kijken of criminelen biologisch bepaald zijn.

→ Zijn 'conclusies': aan bepaalde gelaatstreken kan je vanaf de geboorte al zien of iemand crimineel zal worden. Dit principe noemen we het biologisch determinisme.

--> Alles is objectiveerbaar en in cijfers te gieten.

➔ Het begon gevaarlijk te worden als men gedragskenmerken ging toekennen aan bepaalde soorten!

Op deze afbeelding zien we duidelijk dat de witte man als normaal wordt aangeduid en de zwarte man wordt vergeleken met de aap.

3.2.3) Volgende stap biologisch racisme

*Eugenetica = rasverbetering

--> Medici streefden naar de verbetering van de chemische samenstelling van de eigen populatie.

--> Minderwaardige mensen moesten VERWIJDERD (lees: gedood) worden.

→ Men streefde naar rassenhygiëne.

→ Ethiek (= alles wat met normen en waarden te maken heeft) werd buiten beschouwing gelaten.

--> Dit was immers, volgens hun, wetenschappelijk verantwoord. We moeten het Arisch ras verbeteren, nietwaar?

Document 7: Lebensborninstellingen

Gesproken over het Arisch ras verbeteren, in zogenaamde Lebensborninstellingen moesten de juiste, Duitse meisjes zwanger geraken van een random, liefst aantrekkelijke, Duitse man opdat het Arisch ras blijft voortbestaan.

Als je nu denkt: wie wil er nu seks hebben met een random man en daarmee een kind hebben? Veel mensen, vooral als er beloningen aan vasthingen zoals het uitrijken van medailles, kortingen op woningaankoop ...

De Lebensbornkinderen hebben na WOII zéér veel discriminatie moeten ondergaan.

3.2.4) Biologisch racisme was van VOOR Hitlers tijd

*Zelfs voordat Hitler aan de macht kwam spraken wetenschappers over de eliminatie van mensen die géén nut (meer) hebben voor de maatschappij.

--> Staatsbelang > Individuele belang (= het leven)

--> Iedereen is immers bang voor de dood.

*1925: Hitler schreef boek --> Übermensen moeten Untermensen domineren.

--> Zwakkeren (Untermensen) moeten zich opofferen: Joden, zigeuners, homoseksuelen ... zijn bacteriën die de Übermensen infecteren. We moeten ze bestrijden!

→ Hitler maakte dus goed gebruik van het biologisch racisme, dat eigenlijk al voor zijn tijd bestond.

3.2.5) Verantwoording voor de Davidster

*5 november 1941: Duitsland heeft de Davidster ingevoerd om de joden makkelijker te identificeren.

--> Minister van propaganda Goebbels: Davidster = hygiënisch voorbehoedsmiddel.

Afscheiding joden van Arisch ras = voorbehoedsmiddel.

→ “*Elementaire regel van raciale, nationale en maatschappelijke hygiëne.*”, zéér wetenschappelijk

--> Zoals er goede en slechte dieren bestaan, bestaan er ook goede en slechte mensen (de mens is toch in feite een dier???).

3.3) Van uitsluiting naar massamoord

*Toen Hitler met zijn nazisme (= nationaalsocialisme) aan de macht kwam in 1933 begon de systematische uitsluiting van de joden uit de Duitse samenleving.

--> STAP 1: Joden ontslaan uit al hun jobs, Joodse zakenlui boycotten, Joodse cultuur verbranden

--> STAP 2: Joden hun Duitse nationaliteit ontzeggen, huwelijken tussen Joden en Duitsers verbieden.

--> STAP 3: Joodse dingen verwoesten zoals synagogen schenden ==> Kristallnacht

Hiernaast zie je een vernielde synagoge in Berlijn. De houding t.o.v. de joden radicaliseerde met als hoogtepunt de Kristallnacht. Honderden synagogen werden in brand gestoken, duizenden woningen en winkels vernield en tientallen Joden werden vermoord.

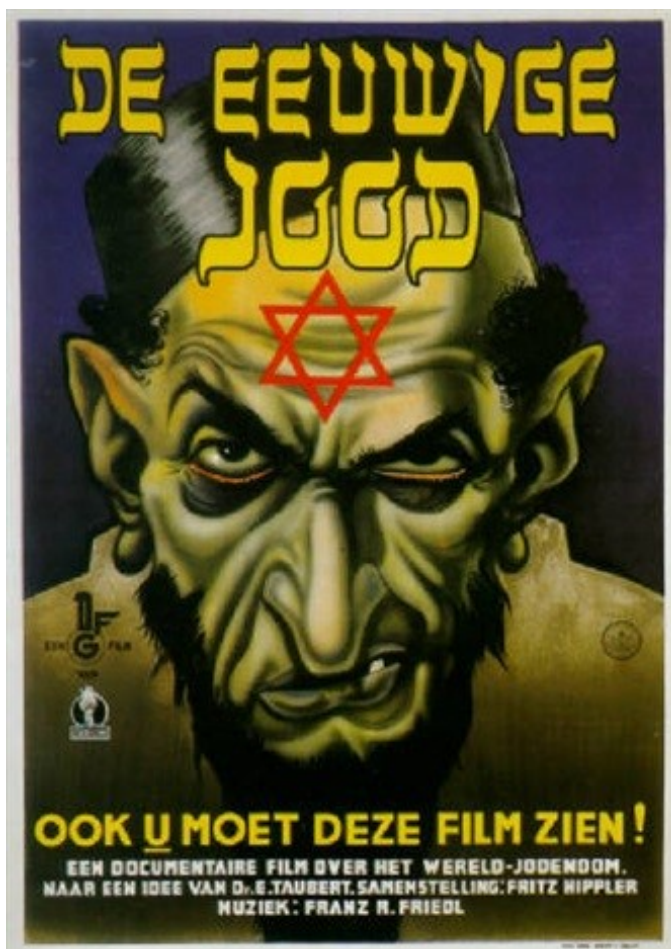
--> STAP 4: Joden uit musea en andere cultuurdingen verbieden.

--> STAP 5: Joden het openbaar vervoer ontzeggen en toegang tot het Duits onderwijs ontzeggen

--> Dankzij deze stappen emigreerden de joden naar het buitenland, wat de jodenhaat daar ook deed stijgen (iedereen haat vluchtelingen immers, toch?)

--> STAP 6: Joden in ghetto's (woonwijken) bijeenzamelen.

--> STAP 7: Endlösung van de joden = biologische vernietiging van de joden in uitroeiingskampen.

De propaganda tegen joden in Duitsland (en andere Nazilanden) ging zo ver dat er een film was gemaakt 'DE EEUWIGE JOOD'.

Het doel van deze film was de mensen waarschuwen voor de westerse joden die zich aan de samenleving hebben aangepast. Zij zijn immers ook gevaarlijk!

Het antisemitisme was als het ware ingebakken in de Duitse gemeenschap.

3.4) Daders, slachtoffers, omstaanders

3.4.1) Joden beseften nog niet dat er iets niet kosjer is

*Nazi's waren best wel slim, ze misleidden joden en niet-joden om opstanden te voorkomen:

- > Oprichting jodenraden (= illusie geven dat joden inspraak kregen).
- > Isolatie van joden uit bevolking, stigmatisatie en registratie via davidster.
- > Joden verzamelen in woonwijken (getto's).
- > Joden beloven dat er werk is in het Oosten.
 - Valse belofte: concentratiekampen in het oosten.
 - > Vrouwen, kinderen en bejaarden werden als éérs vergast.
 - > Mannen werden arbeidsslaven in de oorlogsindustrie.

*Jodenraden werkten trouw mee, ze wisten immers nog niet wat hen te wachten stond.

- > Toch: verzetsdaden, maar deze verzetsdaden bleven minimaal.
- > De joden waren als het ware, wegens hun onwetendheid, passief. Ze verzetten zich niet tegen hun systematische uitsluiting en uitroeiing.

3.4.2) Landen die al dan niet meehielpen aan de judeocide

*Denemarken: weigerde joden te sturen naar de concentratiekampen.

- > Bracht Deense joden in veiligheid in Zweden.

*Nederland: 80% van de joodse bevolking kwam om.

*België: 50% van de joodse bevolking kon ontsnappen door te onderduiken bij mensen.

*Marokko: Arabische joden werden gespaard, in het Frans deel van Marokko (kolonie van Frankrijk) konden joden niet gespaard worden.

*Duizenden naamloze mensen kwamen op voor hun joodse medeburgers, de meesten onder hen betaalden dat met hun leven.

3.5) Bronnenanalyse

3.5.1) Bron 1: Judeocide ~ industrialisatie en bureaucratie

De judeocide was zoals je weet sterk geïndustrialiseerd.

--> Joden = grondstof.

--> Dode joden = eindproduct.

“Schoorstenen stootten bijtende rook uit die afkomstig was van brandend mensenvlees.”

Gaskamers: Joden inhaleerden giftige gassen die door de geavanceerde Duitse industrie en chemie waren ontworpen --> crematoria (door ingenieurs ontworpen): Joden verbrand.

Dit allemaal werd bureaucratisch georganiseerd, de judeocide is niets meer dan een weerspiegeling van de moderne wetenschappelijke mentaliteit (industrie) en een massaal sociaal organisatieplan (uitroeiing van de joden).

Duitse staat vernietigde 6 miljoen joden.

--> Als ze 100 per dag zouden vernietigen, zou dit 200 jaar hebben geduurd.

--> Mensen kunnen moordlustig zijn, maar die moordlust raakt uiteindelijk verzadigd.

--> Dankzij empathie, bv. kinderleed, niemand ziet kindjes graag lijden.

→ Nazi's moesten oplossingen verzinnen zodat nazisten niet bewogen gingen zijn door gevoelens. Elk normaal mens ziet (Joodse) kindjes immers niet graag lijden.

Oplossing: Judeocidische bureaucratie --> alles werd gebureaucratiseerd en geïndustrialiseerd.

Dankzij de bureaucratie en industrialisatie zagen mensen het eindproduct niet en waren ze gewoon gehoorzaam aan hun leider. Als je de treintabellen naar Auschwitz gewoon elke dag maakte had je weinig schuld en zag je de joden niet lijden.

→ Doordat het eindproduct niet meer werd gezien, waren de mensen die meewerkten aan de judeocide niet bewogen door sterke gevoelens.

Het enige wat ze deden was de hoogste autoriteit, nl. Hitler, gehoorzamen en niet zelf met geweren joden vermoorden. De individuele verantwoordelijkheid was dus klein.

3.5.2) Neurenbergwetten, 1935

Neurenbergwetten = wetten ter bescherming van Duits bloed en eer:

1) Huwelijk tussen Joden en Duitsers zijn verboden.

2) Buitenechtelijke relaties tussen Joden en Duitsers zijn verboden.

3) Joden mogen in hun huizen géén Duitse vrouw van onder de 45 jaar in dienst hebben.

--> Omdat vrouwen onder de 45 nog sexy zijn en de Duitsers bang waren dat ze dan seks gingen hebben en dat ze zwanger ging raken. Na 45 ben je blijkbaar, volgens de Duitse nazisten, niet meer sexy*.

*Sexy in de zin van aantrekkelijk.

4) Joden worden verboden de Duitse vlag te hijsen, ze mogen wel de Joodse vlag hijsen.

We zien in deze wetten dat men in Duitsland zoveel mogelijk de inmenging van joods en Duits wil vermijden.

3.5.3) Jodenvervolging in België

*Meest sluipende strategie werd in België toegepast.

--> 23 oktober 1940 + 21 december 1942: joden identificeren (Davidster).

--> Daarna: deporteren → In totaal ruime 25 000 joden gedeporteerd vanuit Mechelen.

*Antwerpen: voor 1930 kosmopolitische stad ==> met veel diversiteit, loving for everyone.

--> Daarna: nazisme komt in EU, flamingatisme (= beweging die strijd voor het opwaardering van Nederlands), katholicisme worden antijoods.

--> Antwerpse overheid: erg meegaand --> deden ALLES wat Duitsland hun beveelde.

⇔ andere steden ook maar Antwerpen ging héél ver.

→→ 1942: Antwerpen deelt davidsterren uit onder de joden. Véél antwerpenaren collaboreerden.

--> Antisemitisch klimaat diepgeworteld in Antwerpen.

→ Brussel: 4/5 priesters hielpen joden onderduiken.

→ Antwerpen: 1/5 priesters hielpen joden onderduiken.

Het probleem was dus de algehele Antwerpse antisemitische mentaliteit.
--

**Veel succes op het
examen geschiedenis!**

Jullie kunnen het
allemaal! 😊